

А ще люди будуть дорікати батькам... Усе ті люди, безжалісні язички... Де ж вони були, коли Той блукав десь ночами, коли не мав ні за що, коли знаходив собі іншу до пари, і ще іншу, і ще?.. Коли не бачив доньку впритул? Коли розлучалися, теж чомусь ніхто того не знав. Тоді їх не було... А тепер умить повилазили отруйними зміями: «Отака! Не встигла розвестися, вже повіялася. Ото ж, мабуть, давно гуляла!»... Вони смакували її життя, ласували ним, наче солодким пирогом.

Та «гуляща» закрила вуха і широко розплющила очі, із захопленням слухаючи свого соловейка, що ніколи не мовчить і так часто жартує. Відмахнулася від усіх рукою. А батьки... А батьки зрозуміли згодом, побачили все, а може, відчули...

Минуло кілька років. Любов перестала обпалювати. Тепер вона тепла, ніжна і м'яка. Домашня. Міцна. А нещодавно Він сказав їй: «Я навіть не мріяв про таку, як ти».

ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ КРИЛА?

– Ну, це ж неможливо – так їздити! – серед великої кількості людей у маршрутці почувся чийсь знервований голос. – Якщо в мене немає ніг, то це ще не значить, що мені можна все відтоптати! Куди вам усім тільки треба?!

Маленька школярка, що сиділа поруч, звернула увагу на гамір. Проміж людей, що поспішали в різних справах у час пік, застрягли величезні, схожі на гусячі чи, скоріше, на лебедині, Крила. Вони сварилися та штовхалися, намагаючись пройти далі. Дівчинка потерла очі, але це видиво не зникло, а наблизилось.

– Ну ось, сидить вона! Така молода! – промовили Крила, проходячи повз. – Поступися місцем!

Школярка невпевнено встала.

– Ну, ось і добре. Хух. Щось ранок зовсім не вдався. Чого витріщилась?

Дівчинка відповіла, дивлячись величезними здивованими очима на цю чудасію:

– Та я нічого... А ти хто?

– Ну, не ти, а Ви, взагалі-то. Поважати старших треба. Я – Крила.

– Чиї крила?

– Ну, нажаль, із сьогоднішнього ранку нічії, бездомні. Жили ми тут на спині в однієї мадам. Ну, в жіночки однієї. Вона хороша така, добра та й красива. Уже зовсім звикли до неї. Хух. А тут зранку прокидаюсь, а я вже окремо лежу.

– Чому? – запитала дівчинка.

– Ну, що – «чому»? Тому. Довелося мені відпасти. Ми ж найчастіше – не на все життя. Хоч буває і так, але рідко... Доводиться переїздити. На заробітках її чоловік. У нас тут же хіба заробиш? Він мене їй подарував. А тепер зник зовсім.

– Куди ж це? – здивувалася мала.

– Може, лишився там на ПМЖ, може, іншу знайшов, може, вбили, може... Та хто його знає! Мені все одно вже. Це Вона ж там страждає. А мені треба нового господаря шукати. Зима ж, сама бачиш. Там, надворі, холодно так, що ух. А мені переночувати немає. Треба буде десь пожити, хоч трішки. Можливо, у підлітків. Але там надовго не затримаєшся. Хоч може бути всяке... Мені б у сім'ю – та до золотого весілля! Але так таланить дуже рідко, одиницям.

– А що ж там у жінки на спині залишилось, коли Ви «відпали»?

– Та нічого. Спина як спина. Ну, там усе добре. Душа, правда, може, у крові. Та нічого, заживе. Не скоро і не зовсім, але затягне точно.

– А чому я раніше ніколи не бачила таких, як Ви?

– Та тому, що ми не їзимо автобусами. Холодно, просто, зараз літати. Мороз ще так раптово... І сніг цей безглуздий.

– Квиточки, готуємо квиточки за проїзд, – проходом поважно йшла кондукторка.

– Ну, ось і приїхали, – пробурчали Крила.

– Ваш білетик, – тітонька звернулася до Крил за так треба, бо досвідченим оком уже побачила, що перед нею вухатий. – Отже, немає. Ну, що будемо робити: платити штраф чи вийдемо на наступній зупинці?

– Та виходжу я, виходжу, – трішки зсутулившись, пішли засмучені Крила. – Ні, люди, це ж просто абсурд, проганяти Любов та Надію навіть із транспорту. Ну, нічого, нічого... Я ще повернусь!

ФІКЦІЯ

– Ого, бабулько, дивися, які до нас люди приїхали! – старенький дід із добрими блакитними очима радо зустрічав у воротах онука.

– Привіт! – цілуєчи бабцю й обіймаючи дідуся, сказав Андрій.

На вигляд йому було років зо тридцять. Молодий та статний, він одразу кинувся б у вічі кожній дівчині на виданні. Тим паче в селі.

Бабуся заметушилася, збираючи на стіл. І все бідкалася, що «Андруша» не попередив про приїзд.

Вечеряли за столом у саду. Тут минало кожне літо малого Андрійка. З отого дерева він падав у кропиву, коли поліз рятувати кішку, що задерлася за надто високо й боялася златити. Отам біля сараю його побив гусак. Після цього «конфлікту» останнього було запечено на вечерю. На лавочці біля воріт стрічалися з друзями на так званій «вулиці» – молодіжних посиденьках. Усе навколо нагадувало приємні миті. І дідову, тепер білу, наче хмарка в погожий день, бороду, він теж знав, скільки себе пам'ятав. Тільки раніше вона була темного кольору. А бабуся завжди усміхнена – і тоді, і зараз. Якою б стомленою вона не була за день, усе з посмішкою, усе з ласкою.

Говорили про погоду та про здоров'я, доки старенька жінка не пішла доїти козу. Майка саме окотила, і біля неї метушилися дві кізочки й цапок.

– Ну, Андрію, тепер кажи. Баба пішла, не чує.

– А що казати, діду? – ховаючи очі, мовив онук.

– Я, онучку, може, в чомусь і дурний, але не зараз. Ти до нас коли останній раз приїздив? Правильно, на золоте весілля. А перед тим на похорон прабаби Уляни. І все. А тут – на! Щось у тебе сталося, певно, га?

Дід примружив старечі мудрі очі й пильно подивився на онука.

– Я наливаю ще по чарочці, а ти говори.

Узяв скляного «графіна» й наповнив ущерть два келишки.

– Та що, дідусю, розлучився я. Покинула мене моя Крістіна. Як із фірмою прогорів, так і покинула.

– Тю, я думав щось серйозне, – удавано легко сказав старий. – Ти мене вибач, звичайно, але я й думав, чи, може, й знав, що таке станеться. Ну, бери, а тоді скажу, чого.

Вони випили міцний самогон до дна. Дід занюхав скибкою чорного хліба, а Андрій «закусював» картоплею та огірком.

– Вона ж, ота Христя твоя, якась наче не справжня. О! Наче фік-ці-я. Десь у газеті слово таке чув. Точно фікція – підробка.

– Чого це? – підозріло глянув онук на діда.

– Ну, ось дивись, ти її полюбив за що? Правильно, за красу. Більше там не було за що.

– Ну, діду...

– Не перебивай. А краса у неї яка? Несправжня. Те намальоване, те причеплене, те наклеєне. Городська вона в тебе вся отака. А краси справжньої там нема. Звичайно, що купило все те тебе легко, що й забув наших сільських відразу. Хто б не хотів бути біля ляльки? Хоч я б не хотів.

Хлопець голосно засміявся. А дід підняв одну брову і сказав:

– Та правда! Не смійся. Ось бабуся твоя красива й досі. Може, ти цього не бачиш, а я бачу. І зморшки її мене не цікавлять, так, як її моя борода сива. Скажу

тобі по секрету: вона їй навіть подобається. А все це чого? Правильно, бо любимо ми одне одного все життя й оберігаємо. Таке з нею пережили, що геть! А Христю твою цікавило одне – гроші. А їх ти мав та й більш нічого. Он, дивися, баба Майку дос. Вона їла-пила сьогодні, бо це – її робота. З неї є вигода – молоко. А ти заробляв гроші, великі гроші – і що? На що витратив цілу купу? Зробив їй тітьки, тьфу ти!

– Ну, діду, не треба... – Засоромився онук. – Ти помітив?

– Хо-хо, Андруша, я ж старий, а все ж чоловік, – дід засміявся у свої сиві вуса. – Яка приїхала вперше, а яка потім. Ого! Та не в тому річ. То ж усе «тюнінг», як зараз модно казати.

– Господи, діду, звідки ти цих слів набрався?

– Е-е, до мене ходить помагати Іринка сусідська. Я їй за допомогу копійчку плачу. А вона така говоруха та моторуха, що ого. Школу, правда, скінчила, то поїде в город. Так ото вона мені все розказує: що, де і як. Так до чого це я? Ага. То просто «тюнінг». А спільного у вас нічого не було. От, хоч би діти...

– Вона не хотіла, – знову відводив очі Андрій.

– Ото ж бо й воно. «Не хотіла». Знову те саме. У вас же тее, ну, оте, було? Було. А дітей за сім років не вийшло. Що ж виходить? Знову фікція! Та і все зараз таке. Не тільки в тебе, скрізь. Ось, наприклад, ковбаса, – дід узяв до рук підсмажений шматочок «докторської», – ковбаса без м'яса. Зараз таке преспокієно буває. Ми ж на пенсію не дозволимо собі тієї, що з м'ясом, а їмо таке. А курки оті надуті, не такі, як у нас ходять, а велетенські, бо наштрикані якоюсь халерою – також фікція. Наливай ще по одній, бо скоро баба прийде.

– Може, ви і праві, дідусю. Усе фальшиве, усі фальшиві.

– Та ні, не всі. Це ти загнув. Просто треба вміти «вчисляти» справжнє. Ось лежав ти у лікарні, так?

– Було діло, – перехиливши чарку, сказав вже охмелілий Андрій.

– Скільки до тебе людей приходило?

Загинаючи пальці, хлопець почав рахувати:

– Ви з бабусею, Антон, Мишко і Марта.

– Ото ж бо й воно! Цінувати таких людей треба! А отам, у інтернетах, у тебе ж теж є «друзі»?

– Є, діду, та це не те, – посміхнувся внук.

– Чого ж не те? Так скільки їх там у тебе?

– Десь 1200 зараз, мабуть, назбиралося.

У діда широко розкрилися очі:

– Ото ж! А прийшло 5! Знову фікція! Нащо тоді їх друзями називати – «знайомі», «родичі» казати чи ще якимось, але не «друзі».

Андрій розсміявся:

– Дідусю, ну, то така дружба в інтернеті, вона інша. Ти не зрозумієш.

– Може, дітки, я вже й старий і чогось не знаю,

але думаю, поки ще не зовсім мізки висохли, тож тямлю, що таке дружба справжня. Це точно інше. А справжнє воно лишилося, хоч його і мало. Приїздила до тебе Марта і любить тебе давно. А красива яка, навіть без усього наліпленого та причепленого! А ще красива душа в неї, а це – головне. А її сільську красу на городську ти в силах змінити: відправити там у

парикмахерську чи ще куди. Тільки не переборщи, – дід лукаво усміхнувся, – із формами там усе гаразд, природа не обділила.

Уже спустився на землю вечір, пахли яблука, десь гавкав собака. Сиділи, обнявшись, за столом у саду Мудрість та Молодість і голосно співали красиву пісню, щоб усе село чуло, що до Сірків онук приїхав.

СМІТТЯ

Розділ 1

Упізнавати близьку для тебе людину в морзі – цього нікому не побажаєш. Навіть найлютішому воєгови. Нікому...

Вони сиділи в півтемному коридорі. Світила, чи, точніше, жевріла, лиш одна лампочка, та й то далеко, біля входу. Їх було четверо. Молода жінка років тридцяти все тихо плакала, перебираючи в руках картату носову хустку. Її волосся було скуйовджене. Мабуть, запускала в нього руки, сильно нервуючи.

Поряд сиділо подружжя поважного віку. Чоловік обіймав дружину за плече й дивився в одну точку на давно нефарбованій стіні лікарні. Його дружина мала темні кола під очима й геть опухлий через сльози ніс.

Біля них сиділа дівчина років двадцяти. І то максимум, що їй можна було дати. Але погляд вона мала дорослий, аж занадто дорослий. Поводилася ця юнка найбільш спокійно, а виглядала суворо, чи що. У двадцять дівчата не мають так виглядати.

Патологоанатом заводив їх по черзі. Спочатку зайшла Марія. Уніс ударив важкий сморід. Картата хустинка випала з рук, коли вона побачила накрите тіла: троє мертвих чоловіків лежали перед нею. Лікар знімав простирадла по черзі. Під першим був хлопець років дев'ятнадцяти, із дуже красивим, якимсь наче жіночим обличчям. Другий – чоловік передпенсійного віку, явно, не її Максим. Після «чужого» тіла Марія могла видихнути, але сльози все одно котилися. Це смерть, нехай і чужа, але смерть.

Лікар попередив, що останнє тіло дуже понівечене і попросив зберігати спокій. Відкрив. Вона не змогла довго дивитися. Відвернулася, у вухах зашуміло, у скронях пульсувала гаряча кров. Нашатир вернув до тям. Вона мала дивитися, іншого вибору не було.

Тіло обгоріло майже повністю. Цілою лишилася тільки права рука. Так, саме цей запах, запах горілого людського м'яса, вона почула, коли ввійшла.

– Ну що? – запитав анатом.

– Я... Я не знаю, – тремтячим голосом озвалася Марія і відступила на крок. – Я не розумію. Ні. Ні! Ні, це не може бути він!

Жінка істерично закричала, помітивши на пальці обручку. Так, це її Максим, її коханий, її єдиний чоловік, друг, її янгол, її герой. Такої обручки не може бути іншої...

Знову сиділи в коридорі. Марія чекала на документи. Чекали також батько й мати хлопчини з дівчачим обличчям. Жінка весь час ридала в чоловіка на грудях. Її трусило. Згодом навіть почала блювати, чи то від нервів, чи від довгого плачу.

Вийшла дівчина із суворим поглядом. Вона була геть роздратована і скоріше для себе, ніж для оточення, сказала:

– І що нам тепер робити? Що мені робити? Олька тепер мені. За що мені це все?! – голос зривався на крик. Вона присіла під стіною і з безумним, якимсь нелюдимим виглядом, сміючись істеричним сміхом, закричала:

– Захистив свою Україну? Захистив?! А про нас ти подумав? – тільки тепер на її очах з'явилися сльози.

– Подумав, дочко, подумав, – до неї присів та обійняв за плечі чоловік із подружжя. – Вони про нас, про нас якраз і думали. І тато твій, і наш Альошка. Про нас. Та так сталося. Так сталося... – Його погляд був пустий і безсилий. Сьогодні він утратив сина, єдиного сина.

А в сестринській на другому поверсі поліклініки сиділа та сама Олька – дівчинка років п'яти, що залишилася тепер із двадцятирічною сестричкою наодинці серед цілого, такого великого і такого невимовно жорстокого світу. Медсестри співчували дівчатам, переказуючи одна одній історію про їхню важку долю – про те, що їхня мати померла, коли народжувала меншу дочку, і що жили вони з татом, який, дочекавшись, коли Оля хоч трішки підросте, пішов добровольцем в АТО. А сьогодні повернувся...

Розділ 2

– Ну, як це ти підеш туди? – знервовано говорила Марія чоловікові. – Максиме, я не згодна. Я тебе не відпущу.

– Вибач, але я все вирішив, – молодий чорнявий чоловік говорив зі стовідсотковою впевненістю в голосі.

Марія знала, що він уже все обдумав і відмовити його не вдасться, але не могла просто мовчати.

– Навіщо тобі це треба? – жінка благально дивилася, повертаючи його обличчя руками до себе. Вона поцілувала його та пригорнулася. – Не кидай мене.